

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

TILLERRO, Grace

Burundi és Tanzánia. Megoldódott a 37 éve tartó menekült-probléma / Burundi and Tanzania. It is resolved the 37 year refugee program

Eredeti közlés /Original publication:

Mindennapi Afrika, 2009.11.01., 19:54

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁSTÁR – 000.002.292

Dátum/Date: 2017. július / July 10.

filename: tillerro_2009_BurundiTanzania

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

TILLERRO, Grace: Burundi és Tanzánia. Megoldódott a 37 éve tartó menekült-probléma / Burundi and Tanzania. It is resolved the 37 year refugee program, *AHU MATT*, 2017, **pp. 1–7. old.**, No. 000.002.292,

<http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Az interneten / At the internet

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, a Burundiból egykor az etnikai villogások idején főleg Tanzániába elmenekült százezrek hazatérése 37 év után

African studies in Hungary, the return of hundreds of thousands of people fleeing from Burundi once in Tanzania after the fall of 37 years

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS, ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK-, DOKU-

MENTUM- ÉS ADAT-TÁR / THE FIRST HUNGARIAN FREE
ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS,
STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* Magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára / Writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* Az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött. / The materials in the database are free but access or downloading are subject to registration.

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikánisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig. / The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

BURUNDI ÉS TANZÁNIA

Megoldódott a 37 éve tartó menekült-probléma

TILLERRO, Grace

Mindennapi Afrika, 2009.11.01., 19:54

Erre a vasárnapi napra egy rövid, ám rendkívül örömteli hírt gondoltam beposztolni, amelyet sajnós ezúttal is csak a legelvakultabb sajtóorgánumok dobtak margójukra. Majdnem 40 év után végre befejeződött a világ leghosszabb ideig tartó és a maga nemében legszomorúbb menekült-kálváriája, miután az utolsó, rendezetlen státuszú 1972-es, 400 burundi menekült is elhagyta Tanzániát. Anélkül, hogy most itt történelemoktatásba mennénk át, néhány szóban erről a tényleg elfeledett krízisről.

Tanzániában sok tízezer burundi állampolgár keresett menedéket a hírheft 1993–1994-es években, de voltak jó néhányan, akiknek hányattatása ennél korábbra, a hetvenes évek elejére datálódik. A gyakran az első népiirtásnak tartott döbbenetes 1972-es mészárlás főleg hutu menekültjeiről van szó, akik az akkoriban Burundit irányító tuszi kormányzat erőszakos támadásai elől menekültek el Tanzániába, Ugandába, Ruandába és a Kongói Demokratikus Köztársaságba (akkor Zaire). Nagyjából 180–200 ezer emberről lehet szó, akiknek nagy része, hozzávetőleg 120 ezer hutu, Tanzániát választotta ideiglenes – akkor még annak szánt – hazájának.

Ezután kezdődött el a hutuk módszeres és radikális elfojtása Burundiban és Ruandában, amelynek egyenes következménye lett a kilencvenes évek elején kirobbant súlyos etnikai konfliktus a régióban (minden az 1993 októberében, Burundi első hutu származású elnökének meggyilkolásával kezdődött – erről már részletesen is írtam), amely után nagyjából fél millió újabb menekült érkezett Tanzániába, amitől az ország majdnem összeroppant gazdaságilag, társadalmilag.

A menekülteket táborokba költöztették, amelyekben hozzávetőleg önállóan élhettek (tehát kezdetleges házak építése, földművelés stb.),

ha életnek lehet azt nevezni, hogy az ENSZ segélyeire voltak rászorulva.

A 2000-ben megkötött burundi békét követően több százezer menekült hagyhatta el Tanzániát, és térhetett haza, de az 1972-es menekültek helyzete nem oldódott meg. Többségük szinte egész életét ezekben a zárt tanzániai táborokban töltötte, és az évek múlásával egyre terheesebbé vált jelenlétük az országban.

Évről-évre követhető volt, hogy a kormányzat mindent megtett jogaik korlátozásáért, fellépett esetleges társadalomba integrálódásuk ellen is, de ezeknek a szerencsétlen embereknek a hazamenetel sem volt olyan egyszerű, mint ahogy azt elképzeljük.

A kilencvenes évek menekültjeivel szemben nekik rengeteg nehézséggel kellett szembesülniük eredeti hazájukkal kapcsolatban. Most attól az alapvető tényről tekintsünk el, hogy a sok tízéves „száműzés” alatt ezek az emberek olyan életmódot alakítottak ki a táborokban, amely Burundi sebeit nyalogató társadalmába való újra beilleszkedésüket jelentősen megnehezítette, és a társadalom bizonyos rétegei idegenként tekintettek rájuk.

Súlyos problémaként tornyosult a zömmel földművelésből élő menekültek előtt a tény, hogy az egyik legsűrűbben lakott afrikai országban, Burundiban, nem lett volna egyszerű földhöz jutásuk, eredeti földjeiket már újraosztották, elfoglalták, vagy egyszerűen már nem is

emlékeztek arra, hol voltak családi földjeik (pl. ha kisgyermekként távoztak 1972-ben).

Aztán maga a burundi kormányzat sem támogatta oly nagy hévvel visszafogadásukat, ugyanis közismert volt a tény, hogy egyes táborokban radikális ellenzéki csoportok nézeteit támogató emberek is éltek nagy számban, és ezt még megfejelte a tény, hogy bizony voltak sokan, akik nem is akartak már hazatérni.

Így, miközben a „kilencvenes menekültek” hazatérési folyamata nagyjából megfelelő mederben és időben haladt, addig ennek a sok tízezer embernek a sorsa hatalmas kérdőjelként magasodott a régió felett. Tanzánia elég kemény és ellenséges álláspontja ellenére végül az évtizedek folyamán több tízezer embernek tette lehetővé (csak a 72-esek közül, teljes viszonylatban majdnem 200 ezer menekültről van szó), hogy állampolgárságért folyamodjon az országban, amellyel szinte kivétel nélkül mindenki élt is.

A nemzetközi közösség részéről is történtek lépések, az Egyesült Államok közel 10 ezer régi menekültet fogadott be, de más országok is fogadtak be burundi polgárokat egy tucattól akár ezer föig. Az ENSZ pedig végül a kilencvenes években, a többi menekült hazatelepítésének folyamatában ismerte fel, hogy (relatív persze), itt már közel harminc éve élnek burundi menekültek.

Ekkor indult meg a munka az ő státuszuknak a rendezésére is, amely évről-évre egyre jobban felgyorsult. És az idei évre már csak néhány ezren maradtak az ún. régi táborokban, de az ő helyzetük is rendeződött, ahogy fentebb írtam, néhány napja – ugyanazzal a vonattal, amivel jöttek – az utolsó 1972-es burundi menekültek is elhagyták Tanzániát. Így, bár a kilencvenes években elmenekült burundi polgárok közül még jó néhány ezren tengődnek Ruandában, Ugandában vagy a nagy Kongóban, addig végre az 1972-ben elmenekült szerencsétlenek helyzete rendeződött. 37 év után, bravó.

A hazatérők helyzete annyiban lett könnyebb a fentebb vázolt nehézségekhez képest, hogy az ENSZ menekültügyi szervezete ezúttal aktívan segít sorsuk rendezésében, ideiglenes szállást és ellátást biztosít a hazatérőknek addig, míg helyzetük nem rendeződik az országon belül. Elvileg ezekben a táborokban már nem kell sokáig lenniük, ugyanis a burundi kormány folyamatosan halad az ún. „mesterséges falu” projekttel, amelynek keretében idén és tavaly 6 új falut adtak át a hazatérőknek, egy kis minimális földterülettel minden házhoz.

Persze, azért ez a kép is árnyaltabb (avagy miért is lenne minden olyan egyszerű ebben a világban), ugyanis Tanzániát már évek óta érték-érik vádak, hogy ruandai és burundi menekültek ezrei nem igazán saját akaratukból hagyták el az országot, ráadásul az ENSZ segélyezési politikájának is keresztbe tesznek jó néhány éve (ez a sztori is megérne egy jó posztot).

Nagyjából az volt a lényeg, igyekezvén a burundi menekültek témájánál is maradva, hogy míg érkezésük éveiben a menekültek viszonylagos szabadságot élveztek, a táborok körül 4–5 kilométeres körzetben mozoghattak, itt földet is művelhettek, addig a 21. század fordulójára már csak a nyomor maradt, ugyanis a helyi hatóságok teljesen lezárták a táborokat (így értelemszerűen megnőtt a segélyek iránti igény), és folyamatosan atrocitásokat követtek el a menekültek ellen, hogy végre mozgásra bírják őket.

Így történhetett meg például az általam csak kibondói népvándorlásnak nevezett történet, amelynek során egyetlen hónap alatt közel 4000 burundi polgár menekült (!!) haza a Kibondóban található táborokból.

Persze, ebben azért közrejátszott az is, hogy voltak időszakok, amikor az ENSZ képtelen volt megfelelően ellátni feladatát. Így fordulhatott elő, hogy egyes táborokban felezték, harmadolták az élelmiszeradagokat, sokszor hónapos periódusokon át. Ruandai menekültekkel

kapcsolatban még súlyosabb dolgokat lehetett hallani, sok ezer ruandai szerencsétlent szó szerint erőszakkal kényszerítettek a táborok elhagyására, újabb történet, amelyet az ENSZ szokás szerint képtelen volt kontrollálni.

Viszont nehogy csak a tanzániai hatóságokat hibáztassuk. A fő hibás a nemzetközi közösség, kiemelten a magát oly sokszor dicsfényben fürdető Egyesült Nemzetek Szervezete, amely tényleg elégtelen hozzáállást tanúsít a tanzániai menekültkérdésben. Tanzánia rendkívül szegény ország, mégis semmiféle támogatást nem kapott azért, mert a régió egyik „megmentőjeként” lépett fel a hutu–tuszi ellentét menekültjeiért.

A segítség-szervezetek szépen kiosztották a kis élelmiszersomagokat, a zsákban szállított fejadagokat, és tervezgették a jövőt, de hogy Tanzánia hogyan viseli a menekültkrízist, nos, azzal nem igazán törődött senki.

De még mielőtt teljesen elszabadulna a kezem alatt a klaviatúra, rövidre zárom a posztot azzal a örömteli gondolattal, hogy bár sok-sok év telt el, és sok-sok probléma kísérte sorsukat, végül 2009-ben rendeződött az 1972-es burundi menekültek sorsa is.